

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

I N F O R M A C I J A

O SEKTORU LIZINGA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

31.12.2013. GODINE

Sarajevo, mart 2014. godine

I. UVOD	3
II. POSLOVNE PERFORMANSE LIZING SEKTORA U FEDERACIJI BIH	5
1. STRUKTURA LIZING SEKTORA	5
1.1. Status, broj i poslovna mreža	5
1.2. Struktura vlasništva.....	5
1.3. Kadrovska struktura	5
2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	6
2.1. Bilans stanja	6
2.1.1. Kvalitet aktive	8
2.2. Struktura pasive.....	11
2.3. Profitabilnost	12
3. STRUKTURA PLASMANA, TRŽIŠNO UČEŠĆE, NOMINALNE I EFEKTIVNE KAMATNE STOPE I PRIGOVORI KORISNIKA LIZINGA	14
3.1. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti lizinga.....	14
3.2. Tržišno učešće prema finansijskom volumenu i broju ugovora.....	15
3.3. Ponderisana nominalana i efektivna kamatna stopa.....	16
3.4. Prigovori korisnika lizing usluga	18
III. USKLAĐENOST POSLOVANJA SA STANDARDIMA SPREČAVANJA PRANJA NOVCA I FINANSIRANJA TERORISTIČKIH AKTIVNOSTI	19
IV. ZAKLJUČCI I PREPORUKE	20
V. PODZAKONSKI AKTI AGENCIJE ZA POSLOVANJE LIZING DRUŠTAVA	21
PRILOZI	23
Prilog 1. Osnovni podaci o lizing društvima	23
Prilog 2. Pregled vlasničke strukture lizing društava	24
Prilog 3. Pregled rezervi za zajmove lizing društava	25
Prilog 4. Pregled rezervi za finansijski lizing.....	25
Prilog 5. Konsolidovani bilans stanja.....	26
Prilog 6. Konsolidovani bilans uspjeha.....	27
Prilog 7. Rangiranje bilansne sume	28
Prilog 8. Struktura i broj prigovora korisnika lizinga	29

I. UVOD

Agencija za bankarstvo Federacije BiH (u daljem tekstu: Agencija) kao regulatorna institucija koja obavlja nadzor lizing društava, sačinila je Informaciju o sektoru lizinga u Federaciji BiH na dan 31.12.2013. godine na osnovu analize konačnih nerevidiranih izvještaja o poslovanju koje su lizing društva dostavila Agenciji (posredni-off site nadzor), podacima kojima raspolaže konstatovanim u kontrolama na licu mjesta (neposredni-on site nadzor), te ostalim informacijama i podacima koje lizing društva dostavljaju Agenciji.

Poslovanje lizing društava u Federaciji BiH je regulisano Zakonom o lizingu koji je stupio na snagu 03.01.2009. godine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, broj: 85/08, 39/09 i 65/13). Zakonom su definirani uslovi za osnivanje, poslovanje i prestanak rada lizing društava, prava i obaveze subjekata u poslovima lizinga, upravljanje rizicima, finansijsko izvještavanje, aktivnosti lizing društava na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma i nadzor nad poslovanjem lizing društava.

Nadzor nad lizing društvima je uspostavljen nakon izdavanja licence za rad lizing društvima od strane Agencije sa ciljem stalnog praćenja poslovanja i finansijskog stanja svakog pojedinačnog lizing društva i sektora lizinga u Federaciji BiH u cjelini, utvrđivanjem usklađenosti poslovanja lizing društava s važećim propisima, te analiziranjem i provjerama finansijskih izvještaja lizing društava.

U toku 2012. i 2013. godine ekonomski trendovi u okruženju negativno utječu na domaću ekonomiju kroz prelijevanje dužničke krize iz eurozone i iz regiona. Navedeno uzrokuje trend slabljenja domaće potražnje koji je prisutan od 2010. godine i koji je usporio poslovne aktivnosti lizing društava.

Ohrabrujući pokazatelj koji bi u narednom periodu mogao uzrokovati povćanu potražnju za lizing proizvodima je rast industrijske proizvodnje u toku 2013. godine za 6,7% u odnosu na prethodnu godinu.

Utjecaj krize na realni sektor je evidentan, a posljedice će se i u narednom periodu neminovno odražavati i na ekonomsko okruženje u kome posluju lizing društva, što je i uticalo na bilansnu sumu lizing društava u Federaciji BiH, koja je na dan 31.12.2013. godine iznosila 578.101 hiljada KM, što je za 16,74% ili za 116.263 hiljada KM manje u odnosu na 31.12.2012. godine. Navedeni iznos aktive odnosi se na šest lizing društava, dok je u bilansnoj sumi na dan 31.12.2012. godine iskazana aktiva sedam lizing društava.

Napominjemo da je Agencija u trećem kvartalu 2013. godine jednom lizing društvu oduzela dozvolu za obavljanje poslova lizinga uslijed nepostupanja po nalogu za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti konstatovanih kontrolom usklađenosti poslovanja sa standardima sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma. Agencija je po osnovu prethodno navedenog Rješenja o oduzimanju dozvole nadležnom sudu dostavila zahtjev za pokretanje likvidacionog postupka i druge pravne radnje u skladu sa zakonskim odredbama. U toku četvrtog kvartala 2013. godine došlo je do preuzimanja dijela portfolija (potraživanja po

ugovorima finansijskog lizinga) koji je pripadao lizing društvu kojem je oduzeta dozvola od strane lizing društva koje posjeduje dozvolu za obavljanje poslova lizinga (vrijednost preuzetog portfolija cca 1 milion KM).

Ukoliko se uporede pojedinačne bilansne sume šest lizing društava koja na 31.12.2013. godine imaju dozvolu za obavljanje poslova lizinga sa 31.12.2012. godine, dolazi se do zaključka da je kod jednog lizing društva evidentan porast bilansne sume u iznosu od 4.246 hiljada KM, dok je kod pet lizing društava evidentiran pad bilansne sume u ukupnom iznosu od 94.743 hiljade KM.

Smanjenje ukupne bilansne sume u odnosu na isti period prethodne godine uzrokovano je činjenicom da je jednom lizing društvu oduzeta dozvola za obavljanje poslova lizinga (smanjenje u iznosu od 25.766 hiljada KM, te bilansna suma istog nije iskazana u podacima na dan 31.12.2013. godine), preuzimanjem značajnog iznosa potraživanja od jednog lizing društva po osnovu ugovora o zajmu kojim je finansirana izgradnja poslovnog objekta od strane nerezidentne komercijalne banke (iznos smanjenja 25.745 hiljada KM), povećanja rezervi za potraživanja po ugovorima zajma od supsidijarnih i trećih lica kod jednog lizing društva i značajni otpisi i ispravke vrijednosti potraživanja i umanjenje vrijednosti zaliha izuzetih predmeta lizinga.

U periodu od 01.01. do 31.12.2013. godine na razini djelatnosti lizinga u Federaciji BiH kao rezultat poslovanja ostvaren je gubitak u iznosu od 40.658 hiljada KM. Tri lizing društva su iskazala negativan finansijski rezultat u iznosu od 45.929 hiljada KM, dok su tri lizing društva iskazala pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 5.271 hiljada KM.

Ukupni kapital lizing društava je na dan 31.12.2013. godine iznosio 35.962 hiljada KM. U poređenju sa 31.12.2012. godine, navedena pozicija je manja za 12.622 hiljada KM ili 25,98%. Pored značajnog iznosa iskazanog gubitaka na nivou sektora lizinga u Federaciji BiH, svih šest lizing društva je iskazalo kapital veći od zakonom propisnog minimuma.

Neposredni nadzor nad poslovanjem lizing društava provode ovlaštena lica Agencije sveobuhvatnim i ciljanim kontrolama - pregledom poslovanja na licu mjesta. Kontrolisanim lizing društvima nakon konačnosti zapisnika izdaju se nalozi za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti u cilju unapređenja, zakonitosti, profitabilnosti, solventnosti i sigurnosti u poslovanju.

Nepravilnosti utvrđene neposrednim nadzorom lizing društava u period od 01.01. do 31.12.2013. godine odnosile su se uglavnom na unapređenje internih akata kojima se definišu rizici u poslovanju, unapređenje internih akata u segmentu računovodstvene funkcije lizing društava, nepoštivanje ugovornih odredbi od strane lizing društava u kontekstu ugovorenog usklađivanja kamatne stope sa varijabilnim indeksom, nedostatka sistema internih kontrola u segmentu kvaliteta postupanja po internim aktima, nepoštivanje odredbi Zakona o obligacionim odnosima u kontekstu visine i metodologije izračuna zatezних kamata,

dostave neadekvatnih podataka u Centralni registar kredita kod Centralne banke BiH po osnovu otpisanih potraživanja i izbjegavanje prometa preko blokiranih računa dužnika.

U podatke iskazane u Informaciji na dan 31.12.2013. godine nisu uključeni podaci lizing društva kojem je oduzeta dozvola za obavljanje poslova lizinga, ukoliko nije drugačije naznačeno.

II POSLOVNE PERFORMANSE LIZING SEKTORA U FEDERACIJI BIH

1. STRUKTURA LIZING SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Djelatnost lizinga u Federaciji BiH na dan 31.12.2013. godine obavljalo je 6 lizing društava, dok je u periodu od 2010. do 2011. godine poslove lizinga obavljalo 8 lizing društava. Šest lizing društava registrovanih u Federaciji BiH obavlja poslove lizinga u 20 podružnica, od kojih se 16 podružnica nalazi u Federaciji BiH i 4 podružnice u Republici Srpskoj.

Dozvolu za obavljanje poslova lizinga posjeduju sljedeća lizing društva:

1. ASA Leasing d.o.o. Sarajevo,
2. NLB Leasing d.o.o. Sarajevo,
3. Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo,
4. S-Leasing d.o.o. Sarajevo,
5. UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo i
6. VB Leasing d.o.o. Sarajevo.

1.2. Struktura vlasništva

U toku 2013. godine jedno lizing društvo je imalo izmjenu u strukturi vlasništva na način da je u vlasničku strukturu uključeno novo rezidentno pravno lice koje pripada istoj grupaciji dok je jedno lizing društvo imalo povećanje vlasničkog udjela domaće banke u osnovnom kapitalu.

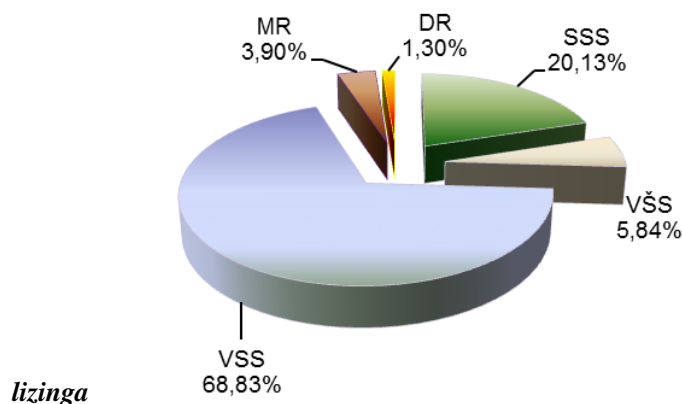
I dalje se tri lizing društva nalaze u 100% vlasništvu nerezidentnih pravnih lica, dva lizing društva se nalaze u većinskom vlasništvu (preko 51%) nerezidentnih pravnih lica, dok se jedno lizing društvo nalazi u većinskom vlasništvu rezidentnih pravnih lica. Detaljni podaci o pregledu vlasničke strukture lizing društava dati su u Prilogu 2. Informacije.

1.3. Kadrovska struktura

Na dan 31.12.2013. godine u sektoru lizinga je uposleno 154 zaposlenika, što predstavlja smanjenje od 7,23% ili 12 zaposlenika u odnosu na 31.12.2012. godine. Od ukupnog smanjenja broja zaposlenih, 6 zaposlenika se odnosi na lizing društvo kojem je oduzeta dozvola za obavljanje poslova lizinga u trećem kvartalu 2013. godine. Pored navedenog broja

zaposlenih, u lizing društvima je na dan 31.12.2013. godine angažovano još 30 radnika putem studentskog servisa i preko organizacija koje posreduju u zapošljavanju, od čega se 66,67% odnosi na zaposlenike jednog lizing društva. U poređenju sa 31.12.2012. godine, broj povremeno zaposlenih je smanjen za 9 zaposlenika ili 23,08%.

Grafikon 1. Kvalifikaciona struktura zaposlenih u sektoru

Efikasnost zaposlenih prilikom ocjene performansi lizing društva mjeri se putem omjera aktive i broja zaposlenih (aktiva po zaposlenom). Na dan 31.12.2013. godine na nivou sektora lizinga na svakog zaposlenog se odnosi 3.754 hiljada KM aktive (31.12.2012. godine – 4.183 hiljada KM po zaposlenom). Analitički pokazatelji za pojedinačna društva kreću se u rasponu od 2.381 do 5.701 hiljada KM aktive po zaposlenom. Istovremeno, na dan 31.12.2013. godine, u sektoru mikrokreditnih organizacija i fondacija ovaj pokazatelj je iznosio 339 hiljade KM, a u sektoru bankarstva 2.191 hiljada KM aktive po zaposlenom.

2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.1. Bilans stanja

Ukupna bilansna suma lizing društava u Federaciji BiH na dan 31.12.2013. godine je iznosila 578.101 hiljada KM, što je za 116.263 hiljada KM ili 16,74% manje u odnosu na 31.12.2012. godine. Pojedinačno posmatrano, kod jednog lizing društva je evidentan porast bilansne sume u ukupnom iznosu od 4.246 hiljada KM, kod pet društava evidentiran pad bilansne sume u ukupnom iznosu od 94.743 hiljade KM, dok je jednom lizing društvu izuzeta dozvola za obavljanje poslova lizinga čija je bilansna suma na dan 31.12.2012. godine iznosila 25.766 hiljada KM.

Na značajno smanjenje bilansne sume su utjecale sljedeće činjenice:

- oduzimanje dozvole za obavljanje poslova lizinga jednom lizing društvu,
- kod jednog lizing društva došlo je do preuzimanja potraživanja po osnovu ugovora o zajmu kojim je finansirana izgradnja poslovnog objekta od strane nerezidentne komercijalne banke,

- jedno lizing društvo je po osnovu odluke vlasnika obustavilo nova finansiranja sa ciljem stabilizacije poslovanja i sanacije postojećih problematičnih plasmana,
- dva lizing društva su iskazala značajne iznose novih ispravki vrijednosti potraživanja po ugovorima finansijskog lizinga i zajma, otpise potraživanja i umanjenje vrijednosti zaliha izuzetih predmeta lizinga i
- smanjen volumen novih finansiranja.

Na dva najveća lizing društva (posmatrano po veličini aktive) odnosi se 59,93% od ukupne aktive lizing društava.

U strukturi ukupne aktive lizing društava najznačajnije učešće su imala neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga koja iznose 367.182 hiljada KM ili 63,52% od ukupne aktive sektora lizinga. U poređenju sa 31.12.2012. godine, neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga su manja za 60.441 hiljada KM ili 14,13%, dok su bruto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga manja za 81.239 hiljada KM ili 15,40%.

Neto potraživanja po osnovu zajma su na dan 31.12.2013. godine iznosila 63.957 hiljada KM ili 11,06% od iznosa ukupne aktive sektora lizinga. U odnosu na 31.12.2012. godine, neto potraživanja po osnovu zajma su smanjena za 42.312 hiljada KM ili 39,82%. Značajno smanjenje portfolija zajma je uzrokovano pomenutim preuzimanjem potraživanja kod jednog lizing društva od strane nerezidentne komercijalne banke (cca 25 miliona KM), kao i otpisima nenaplativih potraživanja po osnovu zajma.

Od ukupno iskazanog iznosa neto potraživanja po osnovu zajma, 61.146 hiljada KM ili 95,60% se odnosi na potraživanja jednog lizing društva, koje u svom portfoliju ima značajne iznose potraživanja po zajmu, od kojih se 44.074 hiljada KM ili 68,91% odnosi na potraživanja od subsidijarnih lica, putem kojih su prije stupanja na snagu Zakona o lizingu finansirani projekti izgradnje nekretnina.

Iskazano stanje bilansne pozicije novac i novčani ekvivalenti na dan 31.12.2013. godine je iznosilo 41.775 hiljada KM, što je za 26.859 hiljada KM ili 180,07% više u odnosu na 31.12.2012. godine. Učešće navedene pozicije u ukupnoj aktivi se povećalo sa 2,15%, koliko je iznosilo na kraju 2012. godine, na 7,23% koliko je iznosilo na dan 31.12.2013. godine. Iskazano stanje pozicije plasmani bankama je na dan 31.12.2013. godine iznosilo 15.461 hiljada KM, što je za 2.794 hiljada KM ili 22,06% više u odnosu na 31.12.2012. godine. Navedena pozicija se uglavnom odnosi na oročena sredstva društava kod komercijalnih banaka. Stanje prethodno navedenih pozicija ukazuje na povećanu likvidnost sektora u cjelini i povećanje kreditnog potencijala lizing društava, uslijed smanjene potražnje za lizing proizvodima.

Neto vrijednost osnovnih sredstava finansiranih putem operativnog lizinga na dan 31.12.2013. godine je iznosila 25.297 hiljada KM i za 4.395 hiljada KM ili 14,80% je manja u odnosu na 31.12.2012. godine. Pojedinačno posmatrano, kod svih lizing društava je evidentirano smanjenje neto vrijednosti osnovnih sredstava finansiranih putem operativnog lizinga.

U Tabeli 1. Informacije prikazani su podaci neto bilansnih pozicija aktive po izvještajnim periodima.

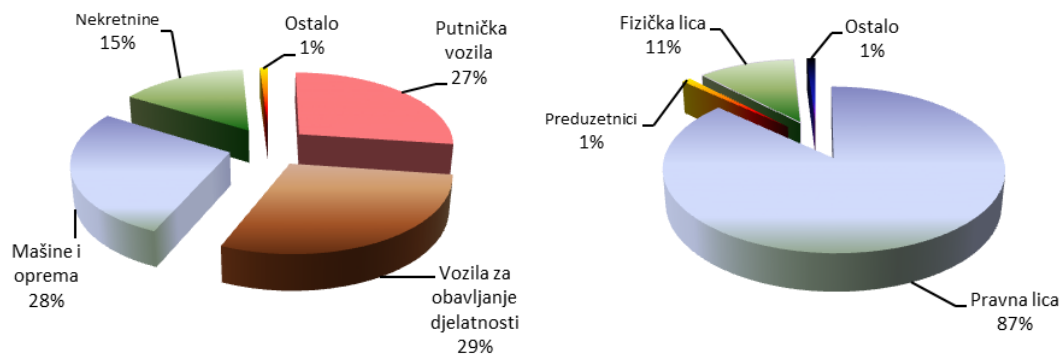
Tabela 1. Struktura neto bilansnih pozicija aktive

(000 KM)

Bilansne pozicije	31.12.2012	% učešće u aktivi	31.12.2013	% učešće u aktivi	31.12.2013 / 31.12.2012
Finansijski lizing - neto	427.623	61,58%	367.182	63,52%	-14,13%
Operativni lizing - neto	29.692	4,29%	25.297	4,38%	-14,80%
Zajam - neto	106.269	15,30%	63.957	11,06%	-39,82%
Ostala aktiva	130.780	18,83%	121.665	21,04%	-6,97%
Ukupna aktiva	694.364	100,00%	578.101	100,00%	-16,74%

U strukturi potraživanja prema korisniku lizinga i predmetu lizinga nije bilo značajnijih promjena u odnosu na prethodne izvještajne periode.

Grafikon 2. Struktura potraživanja po osnovu finansijskog lizinga prema predmetu i korisniku lizinga na dan 31.12.2013. godine

U strukturi bilansne sume finansijskog sektora koji nadzire Agencija, na sektor lizinga se odnosi 3,51% od ukupne bilansne sume, dok se na bankarski sektor odnosi 93,61% i 2,88% na mikrokreditni sektor.

2.1.1. Kvalitet aktive

Prema podacima iz izvještaja lizing društava, rezerve za gubitke po finansijskom lizingu na dan 31.12.2013. godine iskazane su u iznosu od 23.301 hiljada KM, što predstavlja smanjenje za 1.302 hiljada KM ili 5,29% u odnosu na 31.12.2012. godine. Ukoliko se uzme u obzir činjenica da su ukupna bruto potraživanja po finansijskom lizingu manja za 15,40% u odnosu na 31.12.2012. godine, može se konstatovati da smanjenje rezervi za gubitke u odnosu na isti period prethodne godine ne prati smanjenje bilansne sume.

Detaljnou analizom izvještaja lizing društava konstatovano je da je značajan iznos formiranih rezervi za gubitke po finansijskom lizingu na dan 31.12.2013. godine uzrokovan i činjenicom

da su lizing društva u izvještajima iskazala 5.908 hiljada KM više obračunatih i izdvojenih rezervi (rezerve formirane u iznosu većem od minimalno propisanog). Navedeni iznos se odnosi na rezerve formirane od strane tri lizing društva, od čega se na jedno društvo odnosi 5.572 hiljada KM ili 94,31% od ukupno iskazano iznosa više obračunatih i izdvojenih rezervi. Ukoliko se iz iznosa ukupno formiranih rezervi isključi iznos više obračunatih rezervi i isti uporedi sa iznosom formiranih rezervi na dan 31.12.2012. godine, evidentno je smanjenje rezervi u iznosu od 7.210 hiljada KM ili 29,31%, što ukazuje na činjenicu da u poređenju sa 31.12.2012. godine nije došlo do pogoršanja kvaliteta potraživanja po finansijskom lizingu.

U prilog prethodno navedenoj konstataciji se može navesti i činjenica da je u strukturi potraživanja po finansijskom lizingu na dan 31.12.2013. godine iskazano 15.171 hiljada KM dospjelih neizmirenih potraživanja, dok je u istom periodu prethodne godine iskazan iznos od 26.586 hiljada KM, što je za 75,24% više u odnosu na 31.12.2013. godine.

U Tabeli 2. Informacije je iskazan uporedni pregled formiranih rezervi po kategorijama kašnjenja.

Pojedinačno posmatrano, na dva najveća lizing društva (posmatrano po veličini aktive) se odnosi 67,55% formiranih rezervi za gubitke. Kod dva lizing društva je evidentiran porast formiranih rezervi za gubitke u odnosu na 31.12.2012. godine u ukupnom iznosu od 6.603 hiljada KM, od čega se na jedno lizing društvo odnosi 6.195 hiljada KM ili 93,82%.

Tabela 2. Uporedni prikaz formiranih rezervi za finansijski lizing po kategorijama kašnjenja (000 KM)

Dani kašnjenja	Ukupne rezerve 31.12.2012	Ukupne rezerve 31.12.2013	% promjene
0-60	552	701	26,99%
60-90	649	385	-40,68%
90-180	4.383	9.425	115,04%
preko 180	16.280	12.444	-23,56%
preko 360	2.739	346	-87,37%
UKUPNO	24.603	23.301	-5,29%

Rezerve za zajmove na dan 31.12.2013. godine su iznosile 7.526 hiljada KM i povećane su za 3.606 hiljada KM ili 91,99% u odnosu na 31.12.2012. godine, kada su rezerve za zajmove iznosile 3.920 hiljada KM. Od ukupnog iznosa formiranih rezervi za zajmove na dan 31.12.2013. godine, 7.488 hiljada KM ili 99,50% se odnosi na rezerve formirane od strane jednog lizing društva koje u svom portfoliju ima najznačajniji iznos potraživanja po ugovorima zajma od subsidijarnih lica. U toku 2013. godine je došlo do značajnog pogoršanja kvaliteta portfolija subsidijarnih lica nastalih po ugovorima finansijskog lizinga nekretnina (poslovni objekti) odobrenih korisnicima lizinga prije stupanja na snagu Zakona o lizingu, što je u konačnici uzrokovalo i nemogućnost izmirenja obaveza od strane subsidijarnih lica prema lizing društvu.

Ukupan iznos otpisanih potraživanja po finansijskom lizingu i zajmu na dan 31.12.2013. godine je iznosio 87.423 hiljada KM i veći je za 21.366 hiljada KM ili 32,34% u odnosu na 31.12.2012. godine. Od ukupno iskazanog iznosa otpisanih potraživanja, 45.516 hiljada KM ili 52,06% se odnosi na otpise formirane od strane jednog lizing društva.

Uvidom u strukturu otpisanih potraživanja konstatovano je da je u toku 2013. godine vanbilansno evidentirano novih potraživanja u iznosu od 23.545 hiljada KM, od čega se 11.745 hiljada KM ili 49,88% odnosi na otpise formirane od strane jednog lizing društva.

Posmatrano u istom periodu, po osnovu naplate vanbilansnih potraživanja je evidentiran iznos od 2.091 hiljadu KM, što ukazuje na činjenicu da je naplata otpisanih potraživanja u lizing društvima otežana, s obzirom da kriteriji za odobravanje istih nisu bili adekvatni ili nisu bile ispoštovane interno definirane politike i procedure koje se odnose proces odobravanja finansiranja (nefunkcioniranje sistema internih kontrola).

Tržišna vrijednost izuzetih predmeta lizinga na dan 31.12.2013. godine, uslijed raskida lizing ugovora s korisnikom lizinga ili istekom ugovora kod kojih nije ugovoren otkup predmeta lizinga, iznosila je 33.531 hiljada KM i veća je za 107 hiljada KM ili 0,32% u odnosu na 31.12.2012. godine. Iskazana vrijednost se odnosi na 168 jediničnih komada, što je 29 jedinica ili 20,86% više u odnosu na 31.12.2012. godine. U Tabeli 3. Informacije je iskazana uporedna struktura izuzetih predmeta lizinga na dan 31.12.2012. i 31.12.2013. godine.

Tabela 3. Broj i vrijednost izuzetih predmeta lizinga

(000 KM)

Red. Broj	VRSTA PREDMETA LIZINGA	31.12.2012		31.12.2013	
		Broj jedinica	Procijenjena tržišna vrijednost predmeta lizinga	Broj jedinica	Procijenjena tržišna vrijednost predmeta lizinga
1.	Putnička vozila	62	771	98	1.713
2.	Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	29	507	31	429
3.	Mašine i oprema	27	5.962	18	6.613
4.	Nekretnine	20	26.181	21	24.776
5.	Šinska vozila, plovni i zrakoplovni objekti	1	3	0	0
6.	Aparati za domaćinstvo	0	0	0	0
7.	Ostalo	0	0	0	0
Ukupno		139	33.424	168	33.531

Pojedinačno posmatrano, 31.067 hiljada KM ili 92,65% od ukupne vrijednosti predmeta lizinga koji su u posjedu lizing društava se odnosi na dva lizing društva. Pomenuta lizing društva su sa krajem godine vršila usklađivanja knjigovodstvene sa tržišnom vrijednosti izuzetih predmeta lizinga, što je u konačnici uzrokovalo značajno smanjenje procijenjene vrijednosti u odnosu na isti ili nešto veći broj izuzetih predmeta lizinga i negativne efekte na bilans uspjeha kod istih.

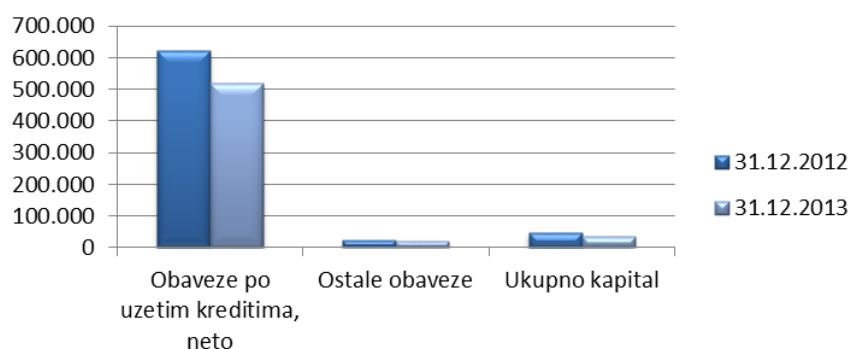
Od ukupno iskazanog iznosa procijenjene vrijednosti izuzetih predmeta lizinga na dan 31.12.2013. godine, 73,88% se odnosi na nekretnine (poslovni objekti) po kojima su lizing društva ušla u posjed iz razloga nepoštivanja ugovornih obaveza od strane korisnika lizinga. Ukupan iznos navedene pozicije se odnosi na dva lizing društva. Trenutna tržišna situacija i

neadekvatni kriteriji odobravanja finansiranja uzrokuju otežanu prodaju ili novo finansiranje preuzetih nekretnina, naročito ukoliko se uzme u obzir i činjenica da su preuzete nekretnine uglavnom poslovno-proizvodni objekti.

2.2. Struktura pasive

Obaveze po uzetim kreditima na 31.12.2013. godine i dalje predstavljaju dominantnu poziciju u strukturi ukupne pasive lizing društava (90,06% od ukupnog iznosa bilansne sume). U Grafikonu 3. Informacije iskazana je uporedna struktura pasive sektora na dan 31.12.2012. i 31.12.2013. godine.

Grafikon 3. Struktura pasive – uporedni podaci (000 KM)

Ukupne obaveze po kreditima na dan 31.12.2013. godine iznose 520.625 hiljada KM i smanjene su za 101.978 hiljada KM ili 16,38% u odnosu na 31.12.2012. godine. Od ukupnog iznosa obaveza po uzetim kreditima, 456.159 hiljada KM ili 87,62% se odnosi na dugoročne obaveze.

U strukturi izvora finansiranja, na zaduženja komercijalnih stranih i domaćih banaka koje uglavnom pripadaju grupacijama kojima lizing društva pripadaju se odnosi 58,09% od ukupnih kreditnih zaduženja, dok se 16,03% odnosi na direktna zaduženja od osnivača i 25,88% se odnosi na zaduženja od evropskih banaka (EIB, EBRD, CEDB i DEG). Sredstva od ovih banaka su po prirodi namjenska i uglavnom se odnose na razvoj srednjih i malih preduzeća, a osigurana su bankarskim garancijama izdatim od strane matičnih banaka ili njihovih holding kompanija.

Ukupna ponderisana nominalna kamatna stopa koju lizing društva plaćaju na izvore sredstava u periodu od 01.01. do 31.12.2013. godine je 2,88% na godišnjem nivou (kamatna stopa izračunata na bazi prosječnog stanja uzetih kredita i kamatnog rashoda u posmatranom periodu) i manja je u odnosu na nivo prethodnih perioda u poslovnoj 2013. godini. Navedeno je uzrokovano činjenicom da su kamatne stope na izvore sredstava lizing društava uglavnom vezane za varijabilni indeks EURIBOR čija je vrijednost u toku 2013. godine na niskom nivou (vrijednost 3M EURIBOR-a na dan 01.01.2013. godine 0,188%, na 30.06.2013. godine 0,222% i 31.12.2013. godine 0,284%).

Ukupni kapital lizing društava je na dan 31.12.2013. godine iznosio 35.962 hiljada KM. U poređenju sa 31.12.2012. godine, navedena pozicija je manja za 12.622 hiljada KM ili 25,98%. Smanjenje je nastalo uslijed činjenice da je jednom lizing društvu koje je imalo značajan iznos kapitala oduzeta dozvola za obavljanje poslova lizinga, kao i uslijed činjenice da je sektor iskazao gubitak u poslovanju. Svih šest lizing društva je iskazalo kapital veći od zakonom propisanog minimalnog iznosa. U toku četvrtog kvartala 2013. godine dva lizing društva su imala dokapitalizaciju u ukupnom iznosu od 43 miliona KM, sa ciljem ispunjenja zakonskih uslova po osnovu visine kapitala i nastavka poslovanja.

2.3. Profitabilnost

Na nivou sektora lizinga u periodu od 01.01. do 31.12.2013. godine ostvaren je gubitak u iznosu od 40.658 hiljada KM. U istom periodu prethodne poslovne godine na nivou sektora ostvaren je gubitak u iznosu od 23.017 hiljada KM. Analizom pojedinačnih poslovnih rezultata lizing društava konstatovano je da je iskazani gubitak nastao uslijed usklađivanja knjigovodstvene vrijednosti izuzetih predmeta lizinga sa tržišnom (fer) vrijednosti, kao i uslijed novih ispravki vrijednosti i otpisa potraživanja po lizing ugovorima.

Pojedinačno posmatrano, tri lizing društva su iskazala negativan finansijski rezultat u iznosu od 45.929 hiljada KM, dok su tri lizing društva iskazala pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 5.271 hiljada KM.

Prihod od kamata na dan 31.12.2013. godine je iznosio 37.801 hiljada KM. Navedena pozicija je za 8.216 hiljada KM ili 17,85% manja u odnosu na isti period prethodne godine. Ukoliko se posmatraju pojedinačne pozicije prihoda od kamata, pozicija prihoda po osnovu kamata iz finansijskog lizinga je iznosila 28.741 hiljada KM i za 5.064 hiljada KM ili 14,98% je manja u odnosu na isti period prethodne poslovne godine. Razlog smanjenja prihoda se može obrazložiti smanjenjem kamatonosne aktive lizing društava (pad aktivnog portfolija), smanjenim novim poslovnim aktivnostima i niskim iznosom varijabilnog indeksa za koji su vezani plasmani lizing društava (EURIBOR). Pozicija ostalih prihoda po kamati je smanjena u odnosu na isti period prethodne godine za 3.139 hiljade KM ili 30,51%. U navedenoj poziciji dominira kamatni prihod po osnovu odobrenih zajmova, čiji je volumen značajno manji u odnosu na isti period prethodne godine, što je uzrokovalo i smanjenje ukupnog kamatnog prihoda.

Rashodi po osnovu kamata su iznosili 16.487 hiljada KM, što je za 8.093 hiljada KM ili 32,93% manje u odnosu na isti period prethodne poslovne godine. Razlog smanjenja kamatnog rashoda je značajno niži iznos kreditnih zaduženja uslijed smanjene kreditne aktivnosti lizing društava i nizak nivo varijabilnog indeksa za koji su vezani izvori sredstava lizing društava (EURIBOR).

Ukupan neto prihod od kamata iskazan za period od 01.01. do 31.12.2013. godine je iznosio 21.314 hiljada KM, što predstavlja smanjenje od 123 hiljade KM ili 0,57% u odnosu na isti

period prethodne poslovne godine. Prethodno navedeno ukazuje na činjenicu da je smanjenje kamatnog prihoda linearno praćeno i smanjenjem kamatnog rashoda, uslijed smanjenja volumena kamatonosne pasive (otplata postojećih kreditnih zaduženja lizing društava).

Kategorija operativnih prihoda je u poređenju sa istim periodom prethodne godine manja za 24.624 hiljade KM ili 47,70% iz razloga jer su pojedina lizing društva u okviru navedene pozicije u toku 2012. godine knjigovodstveno evidentirale procijenjenu vrijednost izuzetih predmeta lizinga (paralelno sa otpisom potraživanja u vanbilansnu evidenciju).

U okviru kategorije rashoda, troškovi rezervi za gubitke u tekućoj godini su iznosili 28.580 hiljada KM i manji su za 23.741 hiljada KM ili 45,38% u odnosu na prethodni period iste godine. Uzrok smanjenja navedene pozicije je činjenica da su lizing društva u prethodnoj poslovnoj godini evidentirala značajne rezerve za gubitke po osnovu potraživanja po finansijskom lizingu i zajmu kao i značajan iznos otpisanih potraživanja, što je utjecalo na poziciju troškova rezervi za gubitke. Uporedbe radi, tokom prethodne poslovne godine (01.01. - 31.12.2012. godine) novi otpisi su iskazani u iznosu od 37.750 hiljada KM, dok su u tekućoj godini iznosili 23.545 hiljada KM.

Značajno visoki poslovni gubici iskazani od strane dva lizing društva ukazuju na činjenicu da ista u prethodnim periodima poslovanja nisu usvojila adekvatne mjere i pravila vrednovanja bilansnih pozicija. Značajni iznosi dodatnih ispravki vrijednosti potraživanja i umanjena imovine lizing društava su rezultat neadekvatnih politika odobravanja finansiranja, finansiranja predmeta lizinga po vrijednosti većoj od stvarne tržišne vrijednosti, kao i realnog smanjenja vrijednosti pojedinih vrsta predmeta lizinga (proizvodno-poslovni objekti, specifična oprema i sl.) uslijed efekata finansijske krize i smanjenih privrednih aktivnosti na području BiH.

Za potrebe analize tržišta lizinga izračunati su pokazatelji poslovanja koji su prikazani u Tabeli 4. Informacije.

Tabela 4. Osnovni pokazatelji poslovanja

POKAZATELJI POSLOVANJA	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013
Prinos na prosječnu aktivu (ROA)	-1,64%	-1,54%	-2,85%	-6,39%
Prinos na prosječni kapital (ROE)	-34%	-21%	-31,45%	-60,06%
Prosječna aktivna kamatna stopa (finansijski lizing)	8,22%	7,18%	7,19%	7,15%
Prosječna pasivna kamatna stopa	3,45%	3,76%	3,67%	2,88%
Ukupne obaveze prema kapitalu	15,05	13,37	13,29	15,08

3. STRUKTURA PLASMANA, TRŽIŠNO UČEŠĆE, NOMINALNE I EFEKTIVNE KAMATNE STOPE I PRIGOVORI KORISNIKA LIZINGA

3.1. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti lizinga

Djelatnost lizinga bilježila je i u 2013. godini nastavak trenda smanjenja poslovnih aktivnosti, usporavanje rasta volumena poslovanja. Djelatnost lizinga već treću godinu zaredom bilježi smanjenje vrijednosti novozaključenih ugovora i smanjenje visine aktive. Oporavak tržišta lizinga zavisi od ekonomske situacije u zemlji.

Vrijednost novozaključenih ugovora finansijskog i operativnog lizinga u periodu od 01.01. do 31.12.2013. godine je iznosila 181.785 hiljada KM i za 33.142 hiljada KM ili 15,42% je manje u odnosu na isti period prethodne godine. Broj novozaključenih ugovora iznosi 4.241 što je za 1.159 ugovora ili 21,46% manje u odnosu na isti period prethodne godine.

Prosječna vrijednost ugovora u 2013. godini je iznosila 42,86 hiljada KM i nešto je veća u odnosu na prosječnu vrijednost ugovora u istom periodu prošle godine kada je iznosila 40 hiljada KM.

Od ukupno ostvarene vrijednosti novozaključenih ugovora, 171.918 hiljada KM ili 94,57% se odnosi na ugovore finansijskog lizinga, sa prosječnom (ponderisanom) nominalnom kamatnom stopom od 6,82% i ponderisanom efektivnom kamatnom stopom od 9,27%.

U Tabeli 5. Informacije su prikazani uporedni pokazatelji novih finansiranja po predmetu lizinga i vrsti ugovora.

Tabela 5. Struktura iznosa finansiranja po predmetu lizinga za 2013. godine

(000 KM)

	31.12.2012. godine			31.12.2013. godine		
	Finansijski lizing	Operativni lizing	UKUPNO	Finansijski lizing	Operativni lizing	UKUPNO
Vozila	135.375	12.556	147.931	125.755	9.816	135.571
Oprema	52.313	791	53.104	42.854	51	42.905
Nekretnine	13.892	0	13.892	2.851	0	2.851
Ostalo	0	0	0	458	0	458
UKUPNO	201.580	13.347	214.927	171.918	9.867	181.785

U ukupan iznos novih finansiranja ostvaren u periodu od 01.01. do 31.12.2013. godine uključen je i iznos finansiranja koje je ostvarilo lizing društvo sa sjedištem u Republici Srpskoj putem poslovnica na području Federacije BiH (navedeno društvo veći dio poslovnih aktivnosti ostvaruje u Federaciji BiH). Uključeni su i podaci o iznosima finansiranja koje je ostvarilo lizing društvo kojem je oduzeta dozvola za obavljanje poslova lizinga u periodu 01.01.-31.07.2013. godine.

Napominjemo da je jedno lizing društvo po osnovu odluke vlasnika obustavilo nova finansiranja sa ciljem stabilizacije poslovanja i sanacije postojećih problematičnih plasmana.

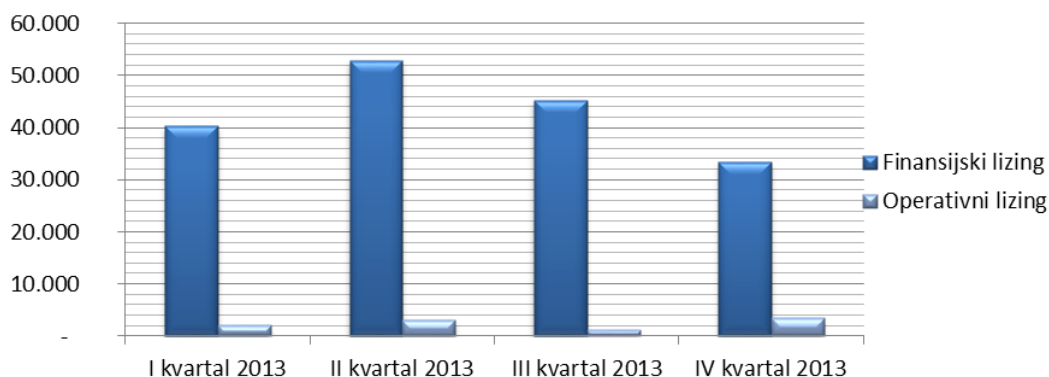
U strukturi novih plasmana prema vrsti korisnika lizinga dominiraju plasmani prema pravnim licima (90,51% od ukupnog iznosa finansiranja u toku 2013. godine). Kao jedan od bitnih razloga je činjenica da je finansiranje putem lizinga za fizička lica nepovoljnije u odnosu na kreditne plasmane iz razloga obaveze plaćanja PDV-a na kamatu, što predstavlja dodatni trošak klijentima koji nisu PDV obveznici.

Ukupna vrijednost novozaključenih ugovora finansijskog i operativnog lizinga u toku četvrtog kvartala 2013. godine je iznosila 36.847 hiljada KM i manja je za 9.665 hiljada KM ili 20,78% u odnosu na vrijednost novozaključenih ugovora u toku trećeg kvartala 2013. godine. U poređenju sa četvrtim kvartalnom 2012. godine evidentno je smanjenje vrijednosti novozaključenih ugovora finansijskog i operativnog lizinga u iznosu od 19.795 hiljada KM ili 34,95%.

Broj novozaključenih ugovora u četvrtom kvartalu 2013. godine je iznosio 1.028 ugovora, što je za 4,90% više u odnosu na treći kvartal 2013. godine. U poređenju sa četvrtim kvartalom 2012. godine, evidentno je smanjenje za 14,62% ili 176 novozaključenih ugovora.

U Grafikonu 4. Informacije iskazan je uporedni pregled vrijednosti novozaključenih ugovora finansijskog i operativnog lizinga po kvartalima u 2013. godini.

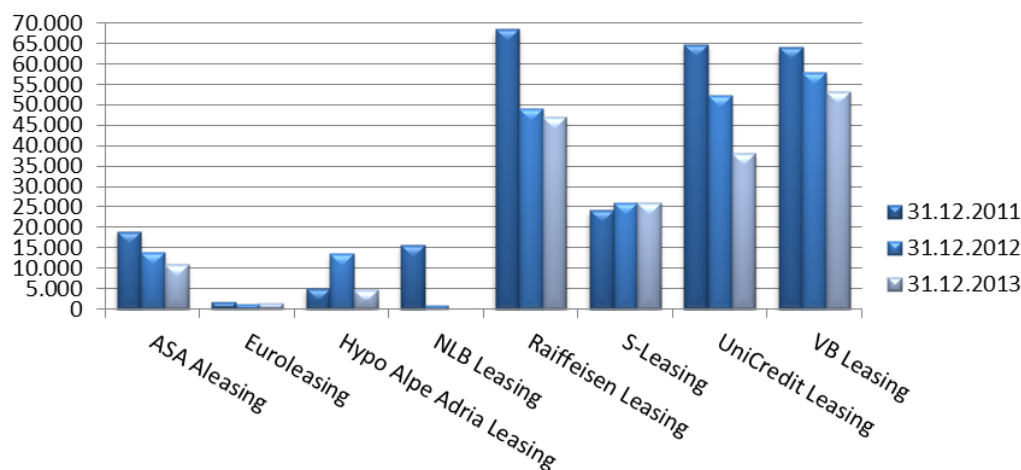
Grafikon 4. Uporedni pregled vrijednosti novozaključenih ugovora u 2013. godini
(u 000 KM)

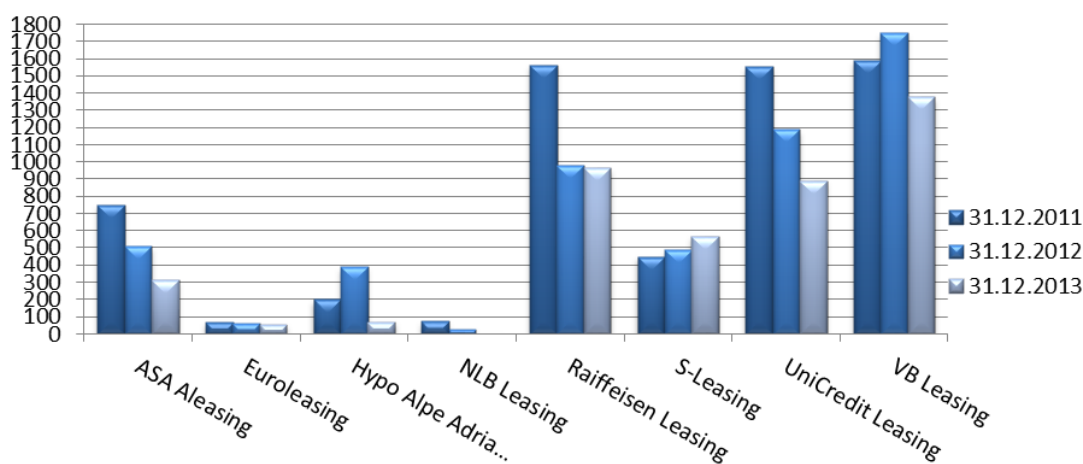
3.2. Tržišno učešće prema finansijskom volumenu i broju ugovora

Uporedni prikaz pojedinačnog tržišnog učešća prema ukupnom volumenu i broju novozaključenih ugovora finansijskog i operativnog lizinga je iskazano u Grafikonima 5. i 6. Informacije.

Grafikon 5. Tržišno učešće prema volumenu (u 000 KM)

Grafikon 6. Tržišno učešće prema broju ugovora

Na osnovu naprijed navedenog grafičkog prikaza je vidljivo da kod dva lizing društva ukupan iznos finansiranja ostvaren u toku 2013. godine nešto veći u poređenju sa ostvarenom realizacijom u toku 2012. godine, dok je kod preostalih šest lizing društava evidentirano smanjenje volumena novih finansiranja u rasponu od 4,35% do 64,42% (izuzev u slučaju lizing društva koje je u potpunosti obustavilo nova finansiranja).

3.3. Ponderisana nominalana i efektivna kamatna stopa

Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu ugovora o lizingu izraženu na godišnjem nivou i iskazuje se u skladu sa Odlukom o jedinstvenom načinu i metodi izračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope za ugovore o finansijskom lizingu.

Ukupna prosječna nominalna kamatna stopa za ugovore finansijskog lizinga zaključene u toku 2013. godine je iznosila 6,15% za kratkoročne i 6,84% za dugoročne ugovore, dok je efektivna kamatna stopa za kratkoročne ugovore iznosila 9,58%, a za dugoročne 9,26% na godišnjem nivou. Ukupna ponderisana nominalna kamatna stopa za navedeni period je

iznosila 6,82%, a efektivna 9,27% na godišnjem nivou. U poređenju sa istim periodom prethodne poslovne godine kada je iskazana ponderisana nominalna kamatna stopa od 7,40% i efektivna od 10,07% na godišnjem nivou, evidentno je smanjenje kamatnih stopa po ugovorima finansijskog lizinga.

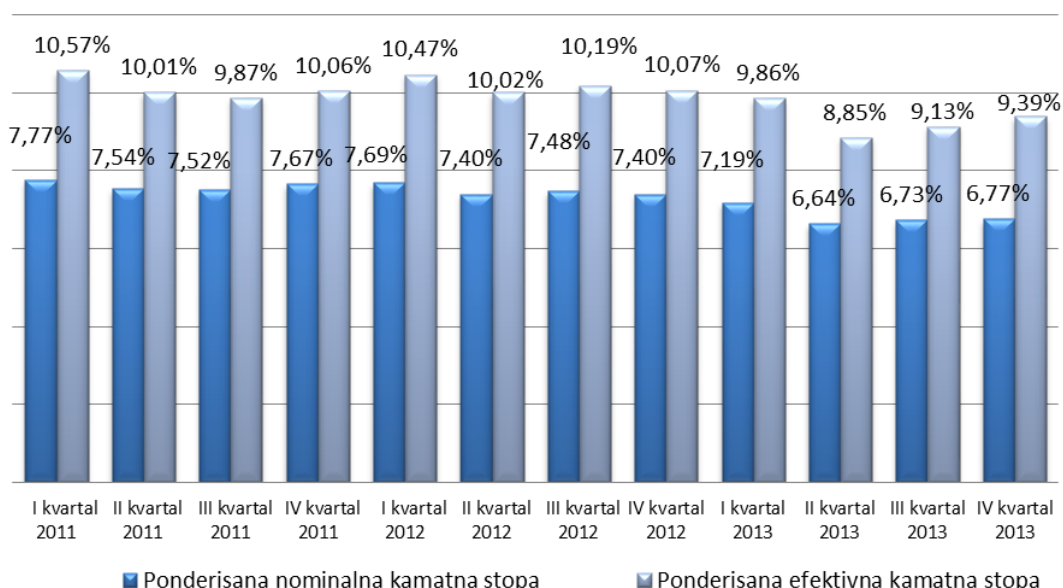
U Tabeli 6. Informacije iskazani su podaci o iznosu finansiranja, nominalnoj i efektivnoj kamatnoj stopi za ugovore finansijskog lizinga zaključene u toku 2013. godine.

Tabela 6. Prosječna nominalna i efektivna kamatna stopa za ugovore finansijskog lizinga zaključene u toku 2013. godine

Redni broj	OPIS	Broj ugovora	Iznos finansiranja u (000) KM	Ponderisana nominalna kamatna stopa	Ponderisana efektivna kamatna stopa
1.	Kratkoročni lizing ugovori prema predmetu lizinga:	171	4.614	6,15%	9,58%
a.	putnička vozila	119	2.549	6,47%	10,13%
b.	vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	31	1.018	5,59%	9,15%
c.	mašine i oprema	21	1.047	5,92%	8,67%
1.1.	Kratkoročni lizing ugovori prema korisniku lizinga:	171	4.614	6,15%	9,58%
a.	pravna lica	145	4.268	6,03%	9,22%
b.	poduzetnici	3	56	8,95%	15,74%
c.	fizička lica	23	290	7,38%	13,70%
2.	Dugoročni lizing ugovori prema predmetu lizinga:	3.729	167.304	6,84%	9,26%
a.	putnička vozila	1.974	52.943	7,08%	9,74%
b.	vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	1.228	69.245	6,69%	9,04%
c.	mašine i oprema	501	41.807	6,72%	9,07%
d.	nekretnine	11	2.851	7,44%	7,95%
e.	ostalo	15	458	8,19%	11,22%
2.1.	Dugoročni lizing ugovori prema korisniku lizinga:	3.729	167.304	6,84%	9,26%
a.	pravna lica	2.986	150.455	6,82%	9,21%
b.	poduzetnici	90	2.501	7,08%	9,76%
c.	fizička lica	653	14.348	6,97%	9,70%
	UKUPNO	3.900	171.918	6,82%	9,27%

Trend smanjenja nominalnih i efektivnih kamatnih stopa u 2013. godini u odnosu na 2012. godinu je evidentan i u slučaju posmatranja ponderisanih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa na kvartalnom nivou, a što je uzrokovano smanjenjem varijabilnog indeksa (EURIBOR) za koji su vezane ulazne i izlazne kamatne.

Grafikon 7 . Pregled prosječnih ponderisanih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa za ugovore o finansijskom lizingu po kvartalima u toku 2011., 2012. i 2013. godine

Prethodno iskazane nominalne kamatne stope (na polugodišnjem i kvartalnom nivou) predstavljaju ugovorenu nominalnu kamatnu stopu između lizing društva i korisnika lizinga u trenutku potpisa lizing ugovora, dok prethodno iskazane efektivne kamatne stope predstavljaju diskontne stope kojom se na godišnjem nivou izjednačava sadašnja vrijednost svih budućih i postojećih obaveza dogovorenih između lizing društva i korisnika lizinga.

Značajna razlika između nominalne i efektivne kamatne stope je posljedica PDV-a na kamatu, koji je obavezan dio ugovora o finansijskom lizingu i koji se plaća unaprijed od strane korisnika lizinga, kreiranje ugovora finansijskog lizinga sa otkupnom vrijednošću, kao i dodatni troškovi lizing aranžmana koji su često sastavni dio mjesečne najamnine lizing ugovora.

3.4. Prigovori korisnika lizing usluga

Kontrola postupanja po Odluci o uslovima i načinu postupanja lizing društva po prigovoru korisnika lizing usluga u cilju zaštite prava i interesa korisnika lizinga obavlja se od drugog kvartala 2012. godine.

U toku 2013. godine u izvještajima dostavljenim Agenciji evidentirano je ukupno 110 prigovora od strane korisnika lizinga usluga. Detaljan pregled status prigovora po kvartalima je iskazan u Prilogu 8. Informacije.

U ukupnom broju dostavljenih prigovora u 2013. godini, na jedno lizing društvo se odnosi 51 prigovor ili 46,40% od ukupno iskazanih prigovora korisnika lizing usluga.

Tabela 7. Struktura prigovora korisnika lizing usluga za 2013. godinu

Red. broj	Status prigovora	31.12.213. godine			
		Fizička lica	Pravna lica	Ukupno u 2013. godini	Učešće u strukturi %
1.	Pozitivno riješen prigovor	6	23	29	26,40%
2.	Negativno riješen prigovor	23	43	66	60,00%
3.	Prigovor u procesu obrade	2	8	10	9,10%
4.	Prigovor u procesu obrade duže od 30 dana	0	1	1	0,90%
5.	Primljen zahtjev Agencije za izjašnjenje	0	4	4	3,60%
UKUPNO		31	79	110	100,00%

U toku četvrtog kvartala 2013. godine lizing društva su u izvještajima iskazala 17 prigovora, od kojih su pozitivno riješena 3 prigovora, negativno riješeno 12 prigovora, dok su dva prigovora dostavljena u Agenciju za bankarstvo. Negativno riješeni prigovori uglavnom se odnose na neosnovano prigovarjanje od strane korisnika lizing usluga zbog nedovlnog razumijevanja ugovornih odredbi o finansiranju putem lizinga.

Tri lizing društva u toku četvrtog kvartala 2013. godine nisu imala prigovora od strane korisnika lizinga usluga.

III. USKLAĐENOST POSLOVANJA SA STANDARDIMA SPREČAVANJA PRANJA NOVCA I FINANSIRANJA TERORISTIČKIH AKTIVNOSTI

U kontrolama usklađenosti poslovanja lizing društava sa standardima sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti utvrđeno je 50 neusklađenosti i nepravilnosti (7,14 nepravilnosti i neusklađenosti po lizing društvu). Ocjena usklađenosti je vršena na osnovu utvrđenih nepravilnosti na osnovu kojih je cijenjen kvantitet rizika, kvalitet upravljanja rizikom i supervizorska zabrinutost.

Na osnovu pojedinačne usklađenosti lizing društava, a iz kojih se izvodi ocjena usklađenosti lizing sektora sa standardima sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (broj ukupnih neusklađenosti, prosječan iznos tih neusklađenosti, kvantitet rizika, kvalitet upravljanja rizikom, iskazana supervizorska zabrinutost) može se zaključiti da je kvantitet rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti umjeren, kvalitet upravljanja ovim rizikom na granici zadovoljavajućeg, sa trendom rasta te da ne postoje razlozi za posebnu supervizorsku zabrinutost. (Opisna ocjena: „Ne postoje razlozi za posebnu supervizorsku zabrinutost“, suštinski znači da postoji određeni nivo supervizorske zabrinutosti).

Kada posmatramo usklađenost lizing sektora sa odredbama Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, Zakona o lizingu, Odluke o minimalnim

standardima aktivnosti lizing društava na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, te ostale zakone i provedbene propise koji propisuju obaveze lizing društava na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, može se zaključiti da je lizing sektor Federacije Bosne i Hercegovine djelomično usklađen sa normama koje su propisane ovim zakonima i provedbenim propisima.

IV. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Prema pokazateljima poslovanja lizing društava u Federaciji BiH sa 31.12.2013. godine može se zaključiti da je poslovanje lizing društava u periodu od 01.01. do 31.12.2013. godine u Federaciji BiH i dalje sa silaznim trendom u odnosu na isti period prethodne poslovne godine.

Kod pojedinih lizing društava su još uvijek prisutne poteškoće poslovanja koje proizlaze iz naplate postojećih potraživanja koja su nastala u prethodnim periodima.

Utjecaj krize na realni sektor je evidentan, a posljedice će se i u narednom periodu neminovno odražavati i na ekonomsko okruženje u kome posluju lizing društva.

Prema objavljenim izvještajima asocijacije evropskih lizing kompanija pod nazivom "LeaseEurope" za treći kvartal 2013. godine također je iskazano smanjenje volumena novih finansiranja za 5% u odnosu na isti period prethodne godine, povećan iznos formiranih rezervi za gubitke od 15%, smanjenje portfolija 2% i smanjenje ukupne dobiti od 6,1%. Istovremeno, navedena lizing asocijacija je objavila predviđanja za 2014. godinu, bazirana na istraživanjima i analizi poslovanja lizing kompanija u decembru 2013. godine iz kojih je vidljiv pozitivan trend rasta i poboljšanja poslovanja u toku prve polovine 2014. godine.

U okviru svojih nadležnosti vezanih za nadzor lizing društava Agencija se rukovodi načelima transparentnosti, izgradnje povjerenja kod lizing društava, kao i adekvatne zaštite korisnika finansijskih usluga finansiranih putem lizinga s ciljem ostvarivanja finansijske stabilnosti pojedinog lizing društva i djelatnosti lizinga na nivou Federacije BiH.

Agencija će se u narednom periodu fokusirati na sljedeće aspekte:

- nastaviti kontinuiran nadzor lizing društava posrednim i neposrednim kontrolama,
- insistirati na kapitalnom jačanju lizing društava i internom definiranju parametara zaštite kapitala i kapitalne adekvatnosti,
- dopunjavanje podzakonske regulative za lizing sektor koja se odnosi na djelovanje i poslovanje lizing društava,
- zaštita korisnika lizing usluga sa ciljem ostvarivanja finansijske stabilnosti lizing sektora u cjelini,
- praćenje aktivnosti lizing društava na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma i unapređivati saradnju sa drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,

- daljnje unapređenje informacionog sistema koji će na osnovu izvještaja lizing društava omogućiti rano upozoravanje i preventivno djelovanje u otklanjanju slabosti u poslovanju lizing društava,
- unapređenje strukture i kvaliteta podataka u Centralnom registru kredita kod Centralne banke BiH,
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova i
- unapređivati saradnju sa Udruženjem lizing društava u BiH, u smislu pružanja stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative lizing društava kao i prijedloga izmjena zakonskih propisa.

U narednom periodu lizing društva trebaju dodatno da se fokusiraju na kontrolu dospjelih a nenaplaćenih potraživanja, odnosno najveću pažnju treba posvetiti nekvalitetnim plasmanima i poduzimanju aktivnosti na unapređenju sistema naplate dospjelih nenaplaćenih potraživanja.

Aktivnosti lizing društava trebaju biti usmjerene na:

- kapitalno jačanje i definiranje parametara zaštite kapitala i kapitalne adekvatnosti,
- unapređenju politika i procedura u upravljanju rizicima kojima su izložena lizing društva u svom poslovanju,
- unapređenje palete proizvoda koji se nude tržištu i pronalaženje novih kanala prodaje,
- uspostavljanje sistema internih kontrola i funkciju interne revizije kao neovisne u izvršavanju svojih zadataka,
- unapređenje informatičke podrške u cilju adekvatnijih računovodstvenih evidencija i kvalitetnijeg izvještavanja,
- unapređenje u kontekstu zaštite korisnika lizing usluga,
- primjene praksi odgovornog finansiranja,
- detaljnije informisanje klijenata o proizvodima koje lizing društva nude u cilju boljeg razumijevanja i ozbiljnijeg pristupa finansiranju putem lizinga i
- redovno, ažurno i tačno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita kod Centralne banke.

V. PODZAKONSKI AKTI AGENCIJE ZA POSLOVANJE LIZING DRUŠTAVA

Na osnovu Zakona o lizingu, izdavanje dozvola za osnivanje kao i poslovanje lizing društava detaljno je uređeno podzakonskim aktima Agencije, odnosno odlukama usvojenim od strane Upravnog odbora Agencije (objavljenim u “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” broj: 46/09, 46/11, 48/12 i 110/12), kao i uputstvima usvojenim od strane direktora Agencije.

Odluke Agencije kojima je definirano osnivanje-izdavanje dozvola za rad i poslovanje lizing društava su:

1. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje i oduzimanje dozvole za obavljanje poslova lizinga,
2. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje i oduzimanje saglasnosti lizing društvu,
3. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti lizing društava na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti,
4. Odluka o jedinstvenom načinu i metodu obračuna i iskazivanju efektivne kamatne stope za ugovor o finansijskom lizingu,
5. Odluka o jedinstvenom načinu i metodu obračuna i iskazivanja lizing naknade po ugovoru o operativnom lizingu,
6. Odluka o obliku i sadržaju izvještaja koje lizing društva dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH i rokovima izvještavanja,
7. Odluka o minimalnoj visini i načinu formiranja, upravljanja i održavanja rezervi za gubitke i upravljanje rizicima lizing društva,
8. Odluka o nadzoru lizing društava,
9. Odluka o naknadama koje lizing društva plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH,
10. Odluka o uslovima i načinu postupanja lizing društva po prigovoru korisnika lizing usluga,
11. Uputstvo za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu i metodu obračuna i iskazivanju efektivne kamatne stope za ugovor o finansijskom lizingu i
12. Uputstvo za izradu izvještaja lizing društava.

Broj: U.O.-57-5/14

Sarajevo: 31.03.2014. godine

PRILOZI

Prilog 1. Osnovni podaci o lizing društvima na dan 31.12.2013. godine

Redni broj	Naziv lizing društva	Adresa i sjedište	Direktor	Telefon	Datum izdavanja FBA licence	Broj zaposlenika	Web adresa
1.	ASA Aleasing d.o.o. Sarajevo	Bulevar Meše Selimovića 16, Sarajevo	Alma Kadrić	+ 387 33 771 222	22.03.2010	15	www.asa-aleasing.ba
2.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	Trg Solidarnosti 2a, Sarajevo	Dalida Međedović	+ 387 33 789 345	19.03.2010	10	www.nlbleasing.ba
3.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	Danijela Ozme 3, Sarajevo	Belma Sekavić - Bandić	+ 387 33 254 354	19.01.2010	54	www.rlbh.ba
4.	S-Leasing d.o.o. Sarajevo	Zmaja od Bosne 7 Sarajevo	Elma Hošo	+ 387 33 565 850	11.02.2010	12	www.s-leasing.ba
5.	UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo	Džemala Bijedića 2, Sarajevo	Denis Silajdžić	+ 387 33 721 750	16.03.2010	27	www.unicreditleasing.ba
6.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1, Sarajevo	Slobodan Vujić	+ 387 33 276 280	12.01.2010	36	www.vbleasing.ba
					UKUPNO	154	

Prilog 2. Pregled vlasničke strukture lizing društava na dan 31.12.2013. godine

LIZING DRUŠTVO	IME-NAZIV VLASNIKA	% učešća
ASA ALEASING d.o.o. Sarajevo	ASA FINANCE d.d. Sarajevo	17,19%
	ASA AUTO d.o.o. Sarajevo	33,81%
	ALEASING d.o.o. Ljubljana	49,00%
RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	RAIFFEISEN LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	51,00%
	RAIFFEISEN BANK d.d. Sarajevo, BiH	49,00%
NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	NLB d.d. Ljubljana	100,00%
S-LEASING d.o.o. Sarajevo	STEIERMAERKISCHE BANK UND SPARKASSEN AG, Graz	51,00%
	SPARKASSE BANK d.d. Sarajevo	49,00%
UNICREDIT LEASING d.o.o. Sarajevo	UNICREDIT LEASING S.p.A., Milan	100,00%
VB LEASING d.o.o. Sarajevo	VB LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	100,00%

Prilog 3. Pregled rezervi za zajmove lizing društava sa 31.12.2013. godine (u 000 KM)

Redni broj	Dani kašnjenja	Stopa rezervisanja	Iznos potraživanja	Ukupne rezerve
1	0-60	0,05%	21.288	11
2	60-90	5%	37.971	2.352
3	90-180	10%	7.845	785
4	180-270	30%	0	0
5	270-360	50%	0	0
6	preko 360	100%	4.379	4.379
UKUPNO			71.483	7.526

Prilog 4. Pregled rezervi za finansijski lizing sa 31.12.2013. godine (u 000 KM)

Dana kašnjenja	Stopa rezervisanja za finansijski lizing (pokretne stvari)	Stopa rezervisanja za finansijski lizing (nepokretne stvari)	Iznos potraživanja za pokretne stvari	Iznos potraživanja za nepokretne stvari	Iznos osnovice za pokretne stvari	Iznos osnovice za nepokretne stvari	Rezerve			Ukupne rezerve
							Za pokretne stvari	Za nepokretne stvari	Više obračunate i izdvojene rezerve	
0-60	0,50%	0,50%	274.512	25.135	48.746	4.274	244	21	436	701
60-90	10%	10%	20.424	17.986	3.671	42	367	4	14	385
90-180	50%	50%	27.854	5.840	15.263	540	7.632	270	1.523	9.424
preko 180	100%	75%	7.127	11.016	6.844	2.220	6.843	1.665	3.935	12.444
preko 360	100%	100%	347	0	347	0	347	0	0	347
UKUPNO			330.264	59.977	74.871	7.076	15.433	1.960	5.908	23.301

Prilog 5. Konsolidovani bilans stanja (u 000 KM)

Red. broj	OPIS	31.12.2012		31.12.2013		% rasta 30.12.2013/ 31.12.2012
		Iznos	% u ukupnoj aktivni	Iznos	% u ukupnoj aktivni	
	AKTIVA					
1.	Novac i novčani ekvivalenti	14.916	2,15%	41.775	7,23%	180,07%
2.	Plasmani bankama	12.667	1,82%	15.461	2,67%	22,06%
3.	Potraživanja po finansijskom lizingu, neto	427.623	61,58%	367.182	63,52%	-14,13%
3a)	potraživanja po finansijskom lizingu, bruto	527.508	75,97%	446.269	77,20%	-15,40%
3b)	rezerve za gubitke	24.603	3,54%	23.301	4,03%	-5,29%
3c)	odgođeni prihodi po osnovu kamata	74.805	10,77%	55.504	9,60%	-25,80%
3d)	odgođeni prihodi po osnovu naknada	477	0,07%	282	0,05%	-40,88%
4.	Potraživanja od subsidijarnih lica	2	0,00%	2	0,00%	0,00%
5.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto	72.368	10,42%	33.783	5,84%	-53,32%
5a)	materijalna i nematerijalna imovina-vlastita sredstva	52.089	7,50%	13.696	2,37%	-73,71%
5b)	materijalna i nematerijalna imovina -operativnog lizinga	46.644	6,72%	42.375	7,33%	-9,15%
5c)	ispravka vrijednosti -vlastita sredstva	9.413	1,36%	5.210	0,90%	-44,65%
5d)	ispravka vrijednosti-operativni lizing	16.952	2,44%	17.078	2,95%	0,74%
6.	Dugoročne investicije	93	0,01%	119	0,02%	27,96%
7.	Ostala aktiva	166.695	24,01%	119.779	20,72%	-28,14%
7a)	Zajmovi, neto	106.269	15,30%	63.957	11,06%	-39,82%
7a1)	zajmovi (dospjela potraž.+nedospjela glavnica)	110.189	15,87%	71.483	12,37%	-35,13%
7a2)	rezerve za zajmove	3.920	0,56%	7.526	1,30%	91,99%
7b)	ostala aktiva	60.426	8,70%	55.822	9,66%	-7,62%
	UKUPNA AKTIVA	694.364	100,00%	578.101	100,00%	-16,74%
	PASIVA					
9.	Obaveze po uzetim kreditima, neto	622.603	89,67%	520.625	90,06%	-16,38%
9a)	obaveze po kratkoročnim kreditima	70.325	10,13%	65.064	11,25%	-7,48%
9b)	obaveze po dugoročnim kreditima	553.134	79,66%	456.159	78,91%	-17,53%
9c)	unaprijed plaćeni troškovi i naknada	856	0,12%	598	0,10%	-30,14%
10.	Ostale obaveze	23.177	3,34%	21.514	3,72%	-7,18%
	UKUPNO OBAVEZE	645.780	93,00%	542.139	93,78%	-16,05%
11.	Osnovni kapital	78.869	11,36%	90.502	15,66%	14,75%
12.	Rezerve	5.548	0,80%	8.829	1,53%	59,14%
13.	Akumulirana dobit/gubitak	-35.833	-5,16%	-63.369	-10,96%	76,85%
	UKUPNO KAPITAL	48.584	7,00%	35.962	6,22%	-25,98%
	UKUPNO PASIVA	694.364	100,00%	578.101	100,00%	-16,74%
	Otpisana potraživanja (početno stanje)	33.922	4,89%	66.057	11,43%	94,73%
	Novi otpis (+)	37.750	5,44%	23.545	4,07%	-37,63%
	Naplata (-)	5.449	0,78%	2.091	0,36%	-61,63%
	Trajni otpis (-)	166	0,02%	88	0,02%	-46,99%
	Otpisana potraživanja (krajnje stanje)	66.057	9,51%	87.423	15,12%	32,34%

Prilog 6. Konsolidovani bilans uspjeha (u 000 KM)

Red. broj	OPIS	31.12.2012.		31.12.2013.		% rasta 31.12.2013/ 31.12.2012
		Iznos (000 KM)	% u ukupnim prihodima	Iznos (000 KM)	% u ukupnim prihodima	
	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata	46.017	47,13%	37.801	58,34%	-17,85%
1a)	kamate po finansijskom lizingu	33.805	34,62%	28.741	44,35%	-14,98%
1b)	kamate na plasmane bankama	57	0,06%	192	0,30%	236,84%
1c)	naknade (za obradu lizing zahtjeva itd.)	1.866	1,91%	1.718	2,65%	-7,93%
1d)	ostali prihodi po kamatama	10.289	10,54%	7.150	11,03%	-30,51%
2.	Rashodi po kamatama	24.580	25,17%	16.487	25,44%	-32,93%
2a)	kamate na pozajmljena sredstva	23.764	24,34%	16.129	24,89%	-32,13%
2b)	naknade za obradu kredita	477	0,49%	358	0,55%	-24,95%
2c)	ostali rashodi po kamatama	339	0,35%	0	0,00%	-100,00%
3.	Neto prihodi od kamata	21.437	21,96%	21.314	32,89%	-0,57%
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	51.621	52,87%	26.997	41,66%	-47,70%
4a)	naknade za izvršene usluge	98	0,10%	34	0,05%	-65,31%
4b)	naknade od operativnog najma	13.281	13,60%	11.800	18,21%	-11,15%
4c)	prihodi od prodaje lizing objekta, neto	830	0,85%	37	0,06%	-95,54%
4d)	ostali operativni prihodi	37.412	38,32%	15.126	23,34%	-59,57%
4d1)	prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	29.111	29,82%	1.944	3,00%	-93,32%
4d2)	prihodi od opomena	576	0,59%	602	0,93%	4,51%
4d3)	ostalo	7.725	7,91%	12.580	19,41%	62,85%
5.	Operativni rashodi	43.286	44,33%	59.947	92,51%	38,49%
5a)	troškovi plaća i doprinosa	8.518	8,72%	8.537	13,17%	0,22%
5b)	troškovi poslovnog prostora	14.336	14,68%	12.300	18,98%	-14,20%
5c)	ostali operativni rashodi	20.432	20,93%	39.110	60,36%	91,42%
6.	Troškovi rezervi za gubitke	52.321	53,59%	28.580	44,11%	-45,38%
6a)	troškovi rezervi za gubitke finansijski lizing	31.762	32,53%	22.318	34,44%	-29,73%
6b)	troškovi rezervi za gubitke zajam	20.559	21,06%	6.262	9,66%	-69,54%
7.	Dobit prije poreza	-22.549	-23,09%	-40.216	-62,06%	78%
8.	porez na dobit	468	0,48%	442	0,68%	-5,56%
9.	Neto dobit	-23.017	-23,57%	-40.658	-62,75%	77%

Prilog 7. Rangiranje bilansne sume

31.12.2012					31.12.2013					
Rang	Lizing društvo	Bilansna suma (000 KM)	Učešće 2012.	Kumul. učešće	Rang	Lizing društvo	Bilansna suma (000 KM)	Učešće 31.12.2013.	Kumul. učešće	Indeks bilansne sume
1.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	219.292	31,58%	31,58%	1.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	192.559	33,31%	33,31%	88
2.	UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo	170.208	24,51%	56,09%	2.	UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo	153.919	26,62%	59,93%	90
3.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	113.128	16,29%	72,39%	3.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	110.709	19,15%	79,08%	98
4.	Asa ALeasing d.o.o. Sarajevo	58.405	8,41%	80,80%	4.	S-Leasing d.o.o. Sarajevo	53.651	9,28%	88,36%	109
5.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	58.160	8,38%	89,17%	5.	Asa ALeasing d.o.o. Sarajevo	35.718	6,18%	94,54%	61
6.	S-Leasing d.o.o. Sarajevo	49.405	7,12%	96,29%	6.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	31.545	5,46%	100,00%	54
7.	Euroleasing d.d. Mostar	25.766	3,71%	100,00%	7.	-	-	-	-	-
UKUPNO		694.364	100,00%		UKUPNO		578.101	100,00%		83

Prilog 8. Struktura i broj prigovora korisnika lizinga za 2013. godinu (po kvartalima)

Red. broj	Status prigovora	31.03.2013. godine				30.06.2013. godine				30.09.2013. godine				31.12.2013. godine				Ukupno u 2013. godini	Učešće u strukturi %
		Fizička lica	Pravna lica	Ukupno I kvartal	Učešće u strukturi %	Fizička lica	Pravna lica	Ukupno II kvartal	Učešće u strukturi %	Fizička lica	Pravna lica	Ukupno III kvartal	Učešće u strukturi %	Fizička lica	Pravna lica	Ukupno IV kvartal	Učešće u strukturi %		
1.	Pozitivno riješen prigovor	3	9	12	35,30%	1	6	7	30,40%	2	5	7	19,50%	0	3	3	17,60%	29	26,40%
2.	Negativno riješen prigovor	12	9	21	61,80%	3	9	12	52,20%	7	14	21	58,30%	1	11	12	70,60%	66	60,00%
3.	Prigovor u procesu obrade	0	0	0	0,00%	2	1	3	13,00%	0	7	7	19,40%	0	0	0	0,00%	10	9,10%
4.	Prigovor u procesu obrade duže od 30 dana	0	0	0	0,00%	0	1	1	4,40%	0	0	0	0,00%	0	0	0	0,00%	1	0,90%
5.	Primljen zahtjev Agencije za izjašnjenje	0	1	1	2,90%	0	0	0	0,00%	0	1	1	2,80%	0	2	2	11,80%	4	3,60%
UKUPNO		15	19	34	100,00%	6	17	23	100,00%	9	27	36	100,00%	1	16	17	100,00%	110	100,00%